

Pasen

31 maart 2024

Voorgangers: Henk Baars en Jolly van der Velden

Inleiding:

We hopen op Paasochtend geen gesloten kring van mensen te zijn die elkaar slechts stevig vasthoudt, maar een groep tochtgenoten geboeid door diezelfde innerlijke stem die ons niet loslaat. Helaas hebben we geen klok die naar aloude traditie ons uit onze huizen lokt om samen te komen. Juist als we over onze persoonlijke verschillen heenstappen kunnen we iets realiseren en ons licht laten schijnen over armen en rijken, zieken en gezonden. Bij dergelijke ontmoetingen als vanochtend beginnen we iets te begrijpen van de noden van onze medemens en beginnen we elkaars wonden te verbinden zoals in een veldhospitaal midden in een gepolariseerde stad.

Overweging

Etty Hillesum schrijft op 31 december 1941 in haar dagboek: "Die trein naar Deventer het wijde landschap, vredig en ook een beetje treurig, ik keek uit het raampje en het was of ik door het landschap van mijn eigen ziel reed. Seelenlandschaft. Heb dat vaak, of het uiterlijke landschap de weerspiegeling is van het innerlijke".

De tuin is het uiterlijk landschap waar het zich allemaal afspeelt, volschijngestalten en witte kleding. De kleur van de vrede. Maar het is ook een weerspiegeling van zielen. En eerlijk gezegd dan is de tekst beter te verdragen, immers het zit vol beelden die een modern mens doen afschrikken. Kan niet waar zijn, klopt niet. Sektarisch. Maar de wonderlijkheid ervan roept bij mij juist een vertrouwdheid op die ik iedere keer weer bij Pasen voel. Waar is het lichaam? Slechts wat linnen doeken waarvan een opgerold. Engelen die altijd boodschappers zijn van zieleroerselen. Maria van Magdala huilt en ze ziet. Ze ziet. Maar houdt me niet vast zegt Jezus.

Het doet me denken aan het verhaal van een Lutherse bisschop die door een SS officier gemarteld werd om een bekentenis af te dingen. In een klein kamertje stonden de twee mannen tegenover elkaar en de een folterde de ander steeds heviger. Maar de bisschop gaf geen krimp. De officier werd zo woedend van diens stilzwijgen dat hij zijn slachtoffer steeds harder ging slaan tot hij eindelijk van woede barstte en zijn slachtoffer toeriep: 'Maar weet je dan niet dat ik je kan doden?' De bisschop keek zijn kwelgeest in de ogen en zei langzaam: 'Ja, dat weet ik-doe wat u wilt- maar ik ben al gestorven'. Op dat moment kon de SS'er zijn arm niet meer opheffen en verloor de macht over zijn slachtoffer. Het was alsof hij verlamd was, niet langer bij machte hem aan te raken. Al zijn wreedheden waren gebaseerd op de veronderstelling dat deze man zich aan het leven zou vastklampen alsof het zijn kostbaarste bezit was en dat hij maar al te graag een bekentenis zou afleggen in ruil voor zijn leven. Maar nu de grond voor zijn gewelddaden was weggefallen, was martelen een belachelijke en futiele bezigheid geworden.

Dit verhaal maakt duidelijk dat het leven ons niet zomaar toebehoort, maar dat het een gave is die je ontvangt. Je hebt het niet zelf uitgevonden. Pasen gaat niet over een soort sentimentele illusie van onsterfelijkheid. We weten natuurlijk heel goed dat we sterfelijk zijn. Al vertellen we elkaar voortdurend dat we niet het eeuwige leven hebben en dat er een einde aan zal komen, ons dagelijks handelen, onze gedachten en zorgen laten ons steeds weer zien hoe moeilijk het is de werkelijkheid van onze uitspraken ten volle te aanvaarden. Het is een merkwaardige paradox en de krachtlijnen daarvan komen samen in dat graf in die tuin. Het gaat mij om de spirituele werking ervan en niet de rationele materialiteit van de paasverhalen. Het zijn meestal maar kleine schijnbaar onschuldige gebeurtenissen die ons zeggen hoe gemakkelijk we onszelf en onze wereld het eeuwige leven willen geven. Een vijandig woord, een scherpe opmerking zijn soms al genoeg om ons verdrietig en

eenzaam te maken. Een afwijzend gebaar , een flinke fout op het werk is al genoeg om ons in een zelfvernietigende depressie te doen belanden. De minste verstoring in ons leven brengt aan het licht dat we de illusie koesteren eigenlijk onsterfelijk te zijn. Dat wij de baas zijn. Ik denk dat we soms te ernstig zijn. Ik betrap me zelf er zo nu en dan op te weinig afstand te hebben van alle zaken waarmee ik mee bezig ben, of waarvan anderen vinden dat je mee bezig moet zijn. Dan moet je dat graf uit de tuin in. Dan hoop je op iemand die je daar even van bevrijdt. Rabboeni! Meester.

De figuur van Mara van Magdala is in dit verband een fascinerende. Het is niet de moeder van Jezus die hier de hoofdrol speelt, maar een vrouw uit de kring rondom Jezus. Ze ziet met haar spirituele oog, ze is geëmotioneerd door de verwarrende gebeurtenissen en zet noodgedwongen een volgende stap in haar spirituele leven. Ze kijkt dwars door de vermeende onsterfelijkheid heen en accepteert met een schok, ze erkent de andere werkelijkheid in de ontmoeting met de tuinman. Nee, ze mag dat gezicht niet vasthouden. Maar ze zal zich onmiddellijk hebben afgevraagd, net als wij, ja maar hoe dan wel, hoe complex is niet mijn innerlijk dat ik het volhoud te geloven in die speurtocht in die tuin van Eden. Bidden ja, maar is dat meer dan een weg naar wazige verten? Maar doe je dat juist niet als je merkt dat je je menselijke grens hebt bereikt? Dat we dan verwijzen naar iets dat hoger is dan onze menselijke gedachten, dieper dan onze harten kunnen voelen en groter dan onze armen kunnen omvatten. Je zou zo graag willen schuilen en rust willen vinden bij iemand die we onze God noemen.

Pasen wordt door velen gezien als een grote illusie, maar het is juist een moment waarop we krachtig uit onze halfslaap worden gewekt, gelijk aan een plotselinge crisis, waarin we niet langer neutraal kunnen blijven en wegkijken. Dan wordt een antwoord gevraagd. Dikwijls is dat een fel protest, dat dan in het verlengde ligt van de illusie dat wij zouden weten waar het in het leven om gaat, dat we het beheersen en er de waarde van kunnen bepalen. Om er achter te komen dat je dat niet kan. In dat soort momenten zit de ombuiging voor een spiritueel mens. Dat is een zware opdracht. Het is een soort aanvaarding waar we maar moeilijk aan willen en het lijkt op een beetje doodgaan, maar dan, dan zal ik leven.

En wij als christengemeenschap? Zij is uiteindelijk niet gebaseerd op familiebanden, sociale of economische gelijkheid of wederzijdse aantrekkingskracht, maar op een soort roeping die we allemaal voelen. We lijken rationeel gezien het resultaat van menselijke inspanningen, maar we elektriseren elkaar vooral als we zingen. Dat is een groot geschenk. We gaan het graf in en we komen er weer uit en houden onze ogen gericht op wat daagt aan de horizon van ons bestaan. Dan zal ik leven.

Voorbeden

Eeuwige,
bron van licht en hoop.
Wij zijn hier bij elkaar in Jouw naam
voor een nieuw begin,
voor het zoeken naar het licht
dat uit Jou geboren is.

Kus ons wakker!
Zodat we in beweging blijven,
zelf opstaan,
en licht kunnen zijn,
ondanks al onze onzekerheden en angsten.
Laten we dwars door het besef van de onvermijdelijke dood heen
weten dat elk sterven óók een nieuw begin is.

Geef dat we ons niet verschansen in een zelfgebouwd fort van overtuigingen
maar dat we blijven uitreiken naar elkaar
en samen bouwen aan een rechtvaardige wereld
waar we de hoop nooit opgeven, in ieder geval niet voorgoed.

Geef dat we vrede hebben met wat we verloren
en zien wat er gloort in elke nieuwe dag,
vol hoop en goede moed.
Geef dat wij zien wat er is
als de steen is weggerold.
Dat onze ogen het licht kunnen verdragen
en de liefde ons een nieuw gezicht geeft.

Wij bidden voor iedereen die midden in een oorlog leeft
is.

of ervoor op de vlucht

Wij bidden voor iedereen die grenzen verlegt in Jouw geest,
voor iedereen die de moed heeft hoop te houden,
voor iedereen die vrede wil zijn.

Wees onze bron
zodat rechtvaardigheid zal stromen als water,
als een altijd voortvloeiende rivier.

Uit het Voorbedenboek bidden wij voor: ...

Wij bidden voor wat ons persoonlijk zo ter harte gaat...
Dat het zo mag zijn.

Amen